യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 5✓
(ഉപശമപ്രകരണമ്)/സർഗം 72✓

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ദേഹേ ജാതേ ന ജാതോഽസി ദേഹേ നഷ്ടേ ന ന+ശ്യസി .
ത്വമാ+ത്മന്യ/കല+ങ്കാ+ത്മാ ദേഹസ്/തവ ന ക+ശ്ചന .. 1

യഃഖ് കുണ്ഡ/ബദര+ന്യായോ/ യാ ഘടാകാശ-സംസ്ഥിതിഃ .
തത്രൈ-കസ്മിൻ-ക്ഷതേ+ ക്ഷീണേ+ ദ്വേ ഇതി+ വ്യർഥ-കല്പനാ .. 2

വിനാശിനി വിനഷ്ടേഽസ്മി+ന്ദേഹേ+ സ്വാം സ്ഥിതി-മാഗതേ .
വിനശ്യാ-മീതി യഃഖ് ഖേദീ തം ധി-ഗ-സ്-ത്വ+ന്ധ/ചേതസമ് .. 3

യാദൃശോ രശ്മി-രഥയോഃസ് സ്നേഹോ+ദ്വേഗ/വിവർജിതഃ .
സംബന്ധസ്/താദൃശോ ദേഹ/ചി+ത്തേ+ന്ദ്രിയ/മുഖൈശ്-ചിതേഃ .. 4

ഗതേ-തരേ-തരാ-പേ+ക്ഷഃസ് സരഃഫ്/പങ്കാ-മലാമ്/ഭസാമ് .
യഥാ രാഘവ സംബന്ധസ്/തഥാ ദേഹേന്ദ്രി-യാത്മനാമ് .. 5

യാദൃശോഽ+ധ്വാ ഗതാ+ധ്വാനാം നിരാസ്ഥാ-പരിദേവനഃ .
സംയോഗോ വിപ്ര-യോഗ+ശ്ച താദൃശോ ദേഹ-ദേഹിനോഃ .. 6

യഥാ കല്പിത-വേതാല-വികാര-ഭയ-ഭീതയഃ .
മി+ഥ്യൈവ കല്പിതാ ഏതേ തഥാ സ്നേഹ-സുഖാ-ദയഃ .. 7

ഭൂത-പഞ്ചക-സംപിണ്ഡാ+ദ്രചിതാ ജനതാഃഫ് പൃഥക് .
ഏകസ്മാ-ദേവ വിടപാദ്-വിചിത്രാ ഇവ പുത്രികാഃ .. 8

കാഷ്ഠേ-തരത്/കാഷ്ഠ-ഭാരേ/ കിംചി-ദ+ന്യ+ന്ന ദൃശ്യതേ .
ഭൂതപിണ്ഡേ-തരദ്-ദേഹേ കിംചി-ദ+ന്യ+ന്ന ദൃശ്യതേ .. 9

ഭൂത-പഞ്ചക-വിക്ഷോഭ/നാശോത്-പാദേഷു ഹേ ജനാഃ .
ഹർഷാ-മർഷ-വിഷാദാനാംങ് കിം ഭവന്തോ വശംങ് ഗതാഃ .. 10

കോ നാമാതി-ശയഃഫ് പുംസാം/ സ്ത്രീ/നാമ്(നി-അ)പര-നാമ്നി ച .
പേലവേ ഭൂത-സംഘാതേ പ്രോദ്/ഭൂത-ജന-പാതവത് .. 11

സംനി-വേശാംശ-വൈചി+ത്ര്യ/മജ്ഞാനാ-മേവ തുഷ്ടയേ .
തജ്-ജ്ഞാനാംന് തു യഥാ-ഭൂത/ഭൂത-പഞ്ചക-ദർശനമ് .. 12

മിഥഃശ് ശിലാ-പുത്രക-യോർ-യഥൈ/കോപല-പുത്രയോഃ .
ശ്ലിഷ്ടയോ-രപി നോ രാഗസ്/തഥാ ചിത്ത-ശരീരയോഃ .. 13

മൃത്-പുംസാം യാദൃശോ(്യ+ന്യോന്യ/മാശയഃസ് സംഗമേ ഭവേത് .
ബുദ്ധീ+ന്ദ്രി-യാ+ത്മ-മനസാം സംഗമേ/ താദൃശോ(്യസ്-തു തേ .. 14

നാ+ന്യോ+ന്യ+സ്നേഹ-സംബന്ധ-ഭാജനം ശൈലപുത്രകാഃ .
ദേഹേന്ദ്രി-യാ+ത്മ+പ്രാണാ+ശ്ച ക+സ്യാത്ര പരിദേവനാ .. 15

ഇത+ശ്ചേതശ്ച ജാതാനി യഥാ സം/ശ്ലേഷയ+ന്ത്യലമ് .
തരങ്ഗാസ്/തൃണ-ജാലാനി തഥാ ഭൂതാനി ദേഹദൃക് .. 16

സംയ്-യു+ജ്യന്തേ വിയു+ജ്യന്തേ തൃണാ+ന്യബ്ധി-ജലേ യഥാ .
മുക്താന്തഃഖ് കലനംൻ ദേഹേ ഭൂതാ+ന്യാത്മനി വൈ തഥാ .. 17

ആത്മാ ചിത്ത-തയാ ദേഹ-ഭൂതാ+ന്യാശ്ലേഷ-യൻഥ്.സ്ഥിതഃ .
തൃണാ+ന്യാവൃത്ത/വൃത്താന്ത/കലനോത്-സി+ക്ത/മബ്ധി-വത് .. 18

പ്രബോധാ+ച്ചേ+ത്യതാംൻ ത്യ+ക്ത്വാ+ വ്രജ+ത്യാത്മാ+ത്മതാം സ്വയമ് .
സ്വ+സ്പന്ദ-വശതോ വാരി+ ത്യ+ക്ത്വാ+ച്ഛ്വത്വ-മിവാ+ച്ഛതാം ..19

തതോ വി+ശ്ലിഷ്ട-ഭൂതൗഘോ ദേഹം സംപ്രതി പശ്യതി .
വായു+സ്കന്ധ-ഗതോ ജന്തുർ/വസുധാ-മണ്ഡലംയ് യഥാ .. 20

പൃഥഗ്-ഭൂത-ഗണംൻ ദൃഷ്ട്വാ ദേഹാ-തീതോ ഭവ+ത്യജഃ .
പരം പ്രകാശ-മായാതി സൂര്യ-കാന്തി-രിവാ-ഹനി .. 21

ജാനാ+ത്യഥാ+ത്മനാ+ത്മാനം മാന-മേയാ-മയോ-ഝിതമ് .
മുക്ത+ക്ഷീബ-തയേ-വാന്തഃസ് സ്വാം സംവിദ-മനുസ്മരൻ .. 22

ആത്-മൈവ+ സ്പന്ദതേ വിശ്വംവ് വസ്തു-ജാതൈ-രിവോദി-തമ് .
തരങ്ഗ-കണ-കല്ലോലൈ/രനന്താമ്(ബു-അ)മ്/ബുധാ-വിവ .. 23

ഏവം-പ്രായ-മഹാ-ബോധാ വീത-രാഗാ ഗതൈ-നസഃ .
ജീവ+ന്മുക്താ+ശ്ചര+ന്തീഹ മഹാ-സ+ത്ത്വ-പദംങ് ഗതാഃ .. 24

യഥാ ചരന്തി വിവിധൈർ/മണി-രത്നൈർ/മഹോർ/മയഃ .
നിരസ്ത-വാസനാ+ശ്ചിത്ത+വ്യവഹാരൈസ്/തഥോ+ത്തമാഃ .. 25

ന കൂല-കാഷ്ഠൈർ/ജലധിർ/ന-രജോഭിർ/നഭസ്-തലമ് .
ന+മ്ലായതി നിജൈർ/ലോക+വ്യവഹാരൈ/രിഹാ+ത്മവാൻ .. 26

ഗതൈ-ര+ഭ്യാ-ഗതൈഃസ്/ സ്വച്ഛൈശ്-ചപലൈർ/മലിനൈർ/ജഡൈഃ .
ന രാഗോ നാമ്ബു-ധേർ/ദ്വേഷോ/ ഭോഗൈ+ശ്ചാധി-ഗതാ+ത്മനഃ .. 27

യന്മ-നോ/മനനംങ് കിംചിത്-സമഗ്രംഞ്. ജഗതി+ സ്ഥിതമ് .
തച്ചേ+ത്യോ+ന്മുഖ-ചിത്ത+ത്ത്വ/വിലാ-സോ+ല്ല-സനംവ് വിദുഃ .. 28

യദഹംയ് യച്ച ഭൂതാദി കാല+ത്രിതയ-ഭാവി യത് .
ദൃശ്യ-ദർശന-സംബന്ധ-വിസ്താരൈസ്/തദ്വി-ജൃമ്ഭതേ .. 29

യദ്ദൃ+ശ്യംൻ തദ-സത്-സ+ദ്വാ ദൃഷ്ടി-മേകാ-മുപാ+ശ്രിതമ് .
അന്യ+ത്ത്വലേ-പകംൻ തസ്മാ+ദ്ധർഷ+ശോക-ദൃശൗ കുതഃ .. 30

അസത്യ-മേവാ-സത്യം ഹി സത്യം സത്യം സദേവ ഹി .
സത്യാ-സത്യ-മസ+ദ്വിദ്ധി തദർഥംങ് കിം നു മുഹ്യസി .. 31

അസമ്യഗ്-ദർശനംൻ ത്യ+ക്ത്വാ സമ്യക്-പശ്യ സുലോചന .
ന+ക്വചി+ന്മുഹ്യതി+ പ്രൗഢഃസ് സമ്യഗ്-ദർശന-വാനിഹ .. 32

ദൃശ്യ-ദർശന-സംബന്ധ-വിസ്താരൈസ്/തദ്വി-ജൃമ്ഭതേ .
ദൃശ്യ-ദർശന-സംബന്ധേ യത്-സുഖം പാര-മാത്മികമ് .. 33

അനു-ഭൂതി-മയംൻ തസ്മാത്-സാരം ബ്ര+ഹ്മേതി ക+ഥ്യതേ .
ദൃശ്യ-ദർശന-സംബന്ധേ സുഖ-സംവി-ദനുത്തമാ .. 34

ദദാ+ത്യജ്ഞായ സംസാരംഞ്. ജ്ഞായ മോക്ഷം സദോദയമ് .
ദൃശ്യ-ദർശന-സംബന്ധ-സുഖ-മാത്മ-വപുർ-വിദുഃ .. 35

തദ്ദൃ+ശ്യ-വലിതം ബന്ധസ്/ത+ന്മു+ക്തം മു+ക്തി-രുച്യതേ .
ദൃശ്യ-ദർശന-സംബന്ധ-സുഖ-സംവിദ-നാമയാ .. 36

ക്ഷയാ-തിശയ-മുക്താ ചേത്-ത+ന്മുക്തിഃസ് സോ+ച്യതേ ബുധൈഃ .
ദൃശ്യ-ദർശന-സംബന്ധേ യാനു-ഭൂതിഃസ് സ്വഗോ-ചരാ .. 37

ദൃശ്യ-ദർശന-നിർമു+ക്താ താമാ-ലമ്ബ്യ ഭവാ-ഭവഃ .
സൗഷുപ്തീ ദൃഷ്ടി-രേഷാ ഹി യാ+ത്യേവം സംപ്ര-കാശതേ .. 38

ഏവംഞ് ച യാതി തു+ര്യ+ത്വ/മേവം മുക്തി-രിതി+ സ്മൃതാ .
ദൃശ്യ-ദർശന-മു+ക്തായാംയ് യുക്തായാം പരയാ ധിയാ .. 39

ദൃശ്യ-ദർശന-സംബന്ധ-സംവി-ദസ്യാംൻ തു രാഘവ .
നാത്മാ+ സ്ഥൂലോ ന ചൈവാണുർ/ന+ പ്രത്യ+ക്ഷോ ന ചേതരഃ .. 40

ന ചേതനോ ന ച ജഡോ ന ചൈവാ-സ+ന്ന സ+ന്മയഃ .
നാഹംൻ നാന്യോ ന ചൈവൈകോ നാനേകോ നാ+പ്യനേക-വാൻ .. 41

നാഭ്യാ-ശ+സ്ഥോ ന ദൂര+സ്ഥോ/ നൈവാസ്തി നച നാസ്തി ച .
ന+ പ്രാപ്യോ നാതി ചാ+പ്രാ+പ്യോ/ ന വാ സർവോ ന സർവഗഃ .. 42

ന പദാർഥോ നാപ-ദാർഥോ ന പഞ്ചാ+ത്മാ- ന പഞ്ച ച .
യദിദംൻ ദൃശ്യതാം പ്രാപ്തം/ മനഃഷ്/ഷഷ്ഠേ+ന്ദ്രി-യാസ്പദമ് .. 43

തദ-തീതം പദംയ് യത്-സ്യാത്-/തന്ന കിംചി-ദിവേഹ തത് .
യഥാഭൂത-മിദം സമ്യഗ്/ജ്ഞ+സ്യ സംപ+ശ്യതോ ജഗത് .. 44

സർവ-മാത്മ-മയം വിശ്വംൻ നാസ്ത്യ/നാ+ത്മ-മയംങ് ക്വചിത് .
കാഠിന്യ+ദ്രവണ+സ്പന്ദ/ഖാവ-കാശാവ-ലോകനൈഃ .. 45

ആത്-മൈവ സർവം സർവേഷു/ ഭൂവാ+ര്യനില-ഖാ+ഗ്നിഷു .
സത്തൈ/വാസ്തി ന വസ്തൂനാംയ് യാ യാ രാമ ചിതാ വിനാ .
വ്യതി+രിക്തംൻ തതോ്സ്മീതി വിദ്ധി+പ്രോ+ന്മത്ത-ജല്പിതമ് .. 46

ഏകോ ജഗന്തി സകലാനി സമസ്ത-കാല-
കല്പ+ക്രമാ+ന്തര-ഗതാനി ഗതാ-ഗതാനി .
ആത്-മൈവ നേതര-കലാ-കല-നാസ്തി കാചി-
ദിത്ഥം-മതിർ-ഭവ തയാതി-ഗതോ മഹാത്മൻ .. 47

ഇ+ത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ ദേവ-ദൂതോക്തേ
മോക്ഷോപായേ-ഷൂപ-ശമ+പ്രകരണേ മോക്ഷ+സ്വരൂപോപ-ദേശോ നാമ+ ദ്വി/
സപ്തതി-തമഃസ് സർഗഃ .. 72 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
7.11.2023